

SDH

داوای پهنا بهریم کردووه له یه کیتی ئه وروپا - کامه ولات مامه ئه له گه ل داواکار یه کهم ده کات؟

A

زانباری ده رباره ی رینمایی دو بلین بۆ داواکارانی پابه ند بوونی
پاراستنی جیهانی بۆ ماده دی 4 ی له یاسای یه کیتی ئه وروپا
ژماره ی 604/2013

تو داوات له نیمه کردووه بټیاریزین لښکرهوهی تو دهلیت ناچارکراویت ولاتی خوټ بجیبهټلیت بهوهی کوشتن، جهنگ یان مترسی زیانگیاندنی جدی. بیا نیمه به "پیشکشکردن/داواکاری بو پاراستنی جیهانی" ناو دبات و تو کهسیکی "داواکار/پیشکشکاریت". ئمو کهسانه‌ی بهدوای پاراستنن زورجار به 'پهناهر' ناویان دهریت.

ئمو راستیه‌ی تو داوای پهناهریت کردووه لیره زهمانی ئموه ناکات که نیمه لیره داواکاریه‌کهت هه‌لسه‌نگینین. نهم ولاته‌تی داواکاریه‌کهت هه‌لده‌سه‌نگینیت له ریگه‌ی پرۆسه‌ی یاسایه‌کی دانراو له‌لایهن یه‌کیتی نه‌ورپاوه ده‌کریت که پیی ده‌تریت "ریسای دویلین". به‌گویره‌ی نهم یاسایه، ته‌نها یه‌ک ولات به‌رپرسیاره له هه‌لسه‌نگاندنی داواکاریه‌کهت.

نهم یاسایه له سمرانسهری ناوچه‌یه‌کی جوگرافی جیبه‌جیده‌کریت که 32 ولات ده‌گریته‌وه. بو مه‌به‌ستی نهم نامیلکه‌یه، نیمه داوا له‌م 32 ولاته "ولاتانی دویلین" ده‌کین.

نه‌گهر ههر شتیک له‌م نامیلکه‌یه هه‌بیت که لئی تیناگه‌یت، تکایه پرسیار له ده‌سه‌لاتدارانمان بکه.

به‌رله‌وه‌ی داواکاری په‌ناهریت به‌همند وهر‌بگریت، پیوسته ئموه به‌کلا بکه‌بنه‌وه ئایا نیمه به‌رپرسیارین له هه‌لسه‌نگاندنی داواکاریه‌کهت یان نه‌وته ولاتیکی تر به‌رپرسیاره - نیمه نیمه به 'ریوشوینی دویلین' ناو ده‌بین. ریوشوینی دویلین په‌یوه‌ندی به هوکاری داواکاریت بو په‌ناهری نیه. ته‌نها گرنگی به پرسیاری ئموه ده‌دات کامه ولات به‌رپرسیاره له بریاردان دهر‌باره‌ی داواکاریت بو په‌ناهری.

نامیلکه‌ی نیستا ته‌نها بو مه‌به‌ستی زانیاریه. نامانجی پیشکشکردنی زانیاری په‌یوه‌ندی‌داره به ریوشوینی دویلینه به‌و کهسانه‌ی داوای پاراستنی جیهانی ده‌کین. ماف یان ناچارکردنی یاسایی دروست ناکات. مافه‌کان و ناچارکردنه‌کانی ولاتان و کهسه‌کانی له زیر ریوشوینی دویلین نه‌وانهن که له یاسای یه‌کیتی نه‌ورپادا 604/2013 هاتوون.

©European Union 2014

به‌رهمه‌پنه‌انه‌وه ریپندراوه. بو ههر به‌کاره‌ننیک یان دووباره به‌رهم هینانه‌وه‌ی وینه‌کان، پیوسته راسته‌وخو ریپندان له‌خواه‌نی مافی له‌به‌رگرته‌وه وهر‌بگریت.

ولاتانی دوبلین 28 ولاتی یهکیتی ئهروپا دهگرنهوه (نهمسا، بهلجیکا، بولگاریا، کرواتیا، قوبرس، کۆماری چینک، دانیمارک، ئهستونیا، فینلانده، فهرنسا، ئهلمانیا، یونان، ههنگاریا، ئیرلهند، لاتقیاء، لیتوانیا، لوگزامبورگ، مالتا، هۆلهندا، پۆلهندا، پورتوگال، رۆمانیا، سلوفاکیا، سلوونییا، ئیسپانیا، سوید، شانشینه یهکگرتووهکانی بهریتانیا، لهگهڵ 4 ولاتی تری " پهیوهندیار " به ریسای دوبلین (نهرویج، ئایسلهند، سویسرا، و لیختنشتاین)).

"نایا چند کات دهخایه نیت بو بریاردان لهسه ره نهوهی کامه ولات داواکاریه کهم وهردهگریت؟"

"چهنده کاتی دهویت بهرلهوهی داواکاریه کهم ههلسهنگاندنی بو بکریت؟"

ئهگهر دهسه لاتدارانمان بریار بدن که نيمه بهر پرسيارين له بریاردان لهسه داواکاریه کهم بو پهنا بهری، ئه مه واته لهوانه به تو لهم ولاته به نیته وه و لیره داواکاریه کهم ههلسهنگاندنی بو بکریت. پرۆسه ی ههلسهنگاندنی داواکاریه کهم دوا ی نه وه راسته وخو دهست پنده کات.

ئهگهر بریار بهین که ولاتیکی تر بهر پرسياره له داواکاریه کهم، کار ده کهین بو نار دنت بو نهو ولاته له زووترين کاتدا بو نهوه داواکاریه کهم لهوئ کاری لهسه بکریت. کۆی ماوه ی ریککاریه که له دابلین، تا تو بو نهو ولاته دهگوزر نیته وه لهوانه به، له دوخی ناسایی، تا 11 مانگ بخایه نیت. داواکاریه پهنا بهریت ئینجا ههلسهنگاندنی بو دهکریت له ولاتی بهر پرسيار. ئه م چوار چیه کاتیه دهکریت جیاواز بیت، ئهگهر خو ت له دهسه لاتدارن بهشاریته وه، بهند بکریت یان دهستگیر بکریت، یان ئهگهر دوا ی گواسته نهوه ی بریاره که بکهیت. ئهگهر له یهکێک له حالتانه بیت، نهوه زانیاری تایبهت وهردهگریت، زانیاری ده باره ی نهوهی کامه چوار چیه ی کاتی بهسهرتودا جیهه جئ ده بیت. ئهگهر دهستگیر بکریت، نهوه زانیاریه کانی دهستگیر کردن و چاره سه ره یاسایی بهر دهسته کانت پنده دریت.

"ولاتهکه چۆن بهرپرسياره له برياردان لهسهرداواكاريهكهم؟"

©iStockphoto / Joe Gough

ياسا هۆكاره جۆراوحوۆرهكان ديارى دهكات بۆچى ولاتىك بهرپرسياره له ههلسهنگاندنى داواكاريهكمت. نهم هۆكارانه به ريزبهنديهكى گرنگيان ههژمار دهكرين له ريگهه ياساوه، دهسپيكردن لهوهى ئايا تو نهئداميكي خيزانت له ولاتى دوبلين ههيه؛ ئايا تو ئيستا يان پيشووتر پيدانى فيزا يان مانهومت پيدراوه لهلايهن ولاتى دوبلين؛ يان ئايا گهشتت كردوه بو، يان له ريگهه ولاتىكى ترى دوبلين، جا ياسايى يان ناياسايى بيت.

گرنگه كه به زووترين كات پيمان بلنيت نهگهر هيج نهئدانىكى خيزانت له ولاتىكى ترى دوبلين ههبيت. نهگهر ميردهكمت، خيزانهكمت، يان مندالت داواكارى پهنابهريه يان پاراستنى جيهانى پيدراوه له ولاتىكى ترى دوبلين، دهكرتت ئهو ولاته بهرپرسيار بيت بو ههلسهنگاندنى داواكارى پهنابهريت.

لهوانهيه بريار بدهين ههلسهنگاندن بو داواكاريهكمت بكهين لهم ولاته، تهئانته نهگهر نهم جۆره ههلسهنگاندنه بهرپرسيارهتى ئيمه نهبيت لهژير پيومرى دياريكراو له ريسايى دوبلين. ئيمه تو بو ولاتىك ناننيرين كه نهوه روون بيت مافهكانى مروفقت پيشنيل بكرت.

"چي دهبيت نهگهر من نهمهويت بچمه ولاتيكي تر؟"

تو نهگهري نهوت هميه بلانيت رازي نيت به برياريک بو ناردن بو ولاتيكي رتي دولين، و لهوانيه تانه لهو برياره له دادگايهک بدهيت. همروهها دتوانيت داواي مانهوه لهم ولاته بکھيت نا تپهلهچوونههکمت يان پيداچوونههکمت برياري لهسر ددرتيت.

نهگهر دست ههلبگريت له داواکريت بو پهنابهري و بچيته ولاتيكي تري دولين، نهوه نهگهر هميه بگهرينرنيتهوه بو نهه ولاته يان بو ولاتي بهرپرسيار.

بويه گرنگه که کاتيک داواي پهنابهري دهکھيت، ليره بمينتهوه تانيه پريار دهدين کي بهرپرسياره له ههلسهنگاندني داواکاري پهنابهريت و يان ههلسهنگاندني داواکاري پهنابهريت لهم ولاته.

تکايه ناگاداربه که نهگهر نيمه ههست بکھين تو ههولدهدهيت را بکھيت يان خوت له نيمه بشارتهوه لهبهرنهوهي ناتهويت نيمه تو بو ولاتيكي تر بنيرين، نهوه دهکريت دست بهسر بکريت (ناوهنديکي داخراو). نهگهر واپوو، مافي بووني نوينهري ياساييت هميه و لهلايهن نيمهوه ناگادار دهکريتهوه دهربارهيي مافهکاني تر، بهلهخوگرتنی مافي تپهلهچوونهوه دزي دست بهسرکردنت.

"بۆچی داوام لىدەكزىت پەنجهمۆرم وەربگىزىت؟"

كاتىك داواكارىكە بۇ پەنابەرى پىكشەش دەكەيت، ئەگەر تەمەن 14 سالى يان زىياتر بىت، پەنجهمۆرت وەردەگىزىت و بۇ داتا بەيسى پەنجهمۆر "كە پى دەوترىت يۆرداك" دەگوازىتەمە. پىويستە ھارىكارى بىت لەگەل ئەم رىكارىيە - تۆ ناچارىت بە پى ياسا كە پەنجهمۆرت وەربگىزىت.

ئەگەر پەنجهمۆرت كوالىتىيان باش نەبىت، ئەگەر بە ئەنقەست پەنجهمۆرى خۆت تىكدابىت، ئەمە لە داھانودا دووبارە پەنجهمۆرت وەردەگىزىت.

پەنجهمۆرت لە نىو يۆرداك پىكشىنى بۇ دەكزىت بۇ زانىنى ئەمەى ئەگەر پىشوتەر داواى پەنابەرىت كزىت يان بۇ زانىنى ئەمەى ئەگەر پىشوتەر لە سنور پەنجهمۆرت وەركىرا بىت. ئەمە يارمەتدەرە لە دىارىكردنى ئەمەى كامە ولاتى دولىن بەرپرسىيارە لە ھەلسەنگاندنى داواكارى پەنابەرىت.

ھەرەھا پەنجهمۆرت پىكشىنى بۇ دەكزىت لە سىستەمى زانىرىي فىزا، كە داتا بەيسىكە زانىرى تىدايە كە پەيوستە بەم فىزانەى لە ناچەمى شىنگن دراوہ. ئەگەر نىستا يان پىشوتەر فىزاي ولاتىكى ترى دولىنت، لەوانەيە بۇ ئەمەى رەوانە بكرىت بۇ بايەخدان بە داواكارىكەت بۇ پاراستنى جىھانى.

لهبەرئەوهی داواکاری پەنابەریت پێشکەش کردووه، داتای پەنجەمۆرت له لایەن یۆداک خەزن دەکریت بۆ ماوهی 10 سالی - دوای 10 سالی، خودکارانه له یوۆداک رهش دەکرینهوه. ئەگەر سەرکەوتوو ببیت له داواکاریهکهت بۆ پەنابەری، پەنجەمۆرت له داتابەیسەکه دەمینیتهوه تا ئەو کاتهی خودکارانه دەسڕیتەوه. ئەگەر ببیت به هاوڵاتیهکی وڵاتیکی دۆبلین، پەنجەمۆرت لەو کاته دەسڕیتەوه. پەنجەمۆر و رهگەزت له یوۆرداک هەڵدەگیرێن - ناو، وێنه، بەرواری له دایک بوون و نیشتمانییت بۆ داتابەیسێ یوۆرداک رهوانه ناکرێن، بەلام لهوانهیه له داتابەیسێ نیشتمانی هەڵبگیرێن.

هەر کاتیکی بتهوێت له داهاتوو دهنانیت داوای پەموست بهخۆت بکهیت که ئیمه له یوۆرداک هەڵمان گرتوو. ئەگەر هەست دهکهیت داتاکه وورد نیه یان پپویست ناکات هەلبگیریت، دهکریت داوای ئەمه بکهیت که راست بکریتهوه یان بسریتەوه. زانیاری دەربارهی دەسه‌لاتداره بەرپرسیاره‌کان له کارکردن له‌سه‌ر (کۆنترۆڵکردن) ی داتاکهت لهم وڵاته و دەسه‌لاتداره بەرپرسیاره‌کان بۆ چاودێریکردنی پاراستنی داتا دهکریت له لایه‌ره 11 سه‌یر بکری‌ن.

یوۆرداک له‌لایه‌ن ئازانسێ یه‌کیتی ئەوروپا که پپیی دهوتریت eu-LISA به‌رپوه ده‌بریت. داتای تو دهکریت تهنه‌ا بۆ مه‌به‌سته پیناسه‌کراوه‌کان له یاسادا به‌کاربیت. تهنه‌ا سیسته‌می ناومندی یوۆرداک داتای تو وهرده‌گریت. ئەگەر له ئابنده‌دا له وڵاتیکی تری دۆبلین داوای پەنابەری بکهیت، پەنجەمۆرت بۆ ئەو وڵاته رهوانه دهکریت بۆ سه‌لماندن. داتای هەلبگیراو له یوۆرداک له‌گه‌ڵ هه‌چ وڵاتیکی تر یان ریکخراویکی تر دهره‌وه‌ی وڵاتانی دۆبلین هاوبه‌ش ناکریت.

له 20ی تهموزی 2015، پەنجەمۆرت له‌وانه‌یه له‌لایه‌ن دەسه‌لاتدارانی وه‌ک پۆلیس و نووسینگه‌ی پۆلیسی ئەوروپی (یوۆرپۆل) بپشکنریت که له‌وانه‌یه داوای ده‌سگه‌یشتن بۆ داتابەیسێ یوۆرداک بکه‌ن بۆ مه‌به‌ستی ریکری کردن، دۆزینه‌وه و لیکۆلینه‌وه له‌ تاوانه مه‌ترسیداره‌کان و تیرۆر.

"مافه‌کانی من چین له‌ماوه‌ی که ولاتی به‌رپرسیاری له داواکاری په‌نابه‌ریم بریار ده‌دات؟"

مافی ئه‌وه‌ت هه‌یه له‌م ولاته به‌مینیته‌وه نه‌گه‌ر ئی‌مه به‌رپرسیار بین له کارکردن له‌سه‌ر داواکاری په‌نابه‌ریت، یان، له‌م شوینه‌ی ولاتیکی تر به‌رپرسیاره، تا بۆ ئه‌م شوینه ده‌گوازیته‌وه. نه‌گه‌ر ئه‌م ولاته به‌رپرسیار بێت له کارکردن له‌سه‌ر داواکاری په‌نابه‌ریت، که مافی مانه‌وه‌ی لێره هه‌یه تا بریاری یه‌که‌م ده‌رباره‌ی داواکاری په‌نابه‌ریت ده‌دریت. هه‌روه‌ها تو شایسته‌ی سویدیکی له مهرجه‌کانی وه‌رگرتنی ماددی، بۆ نمونه، شوینی مانه‌وه، خوراک، هاتد، له‌که‌ه‌ل چاودیزی پزشکی به‌رته‌می و یارمه‌تی پزشکی باری له‌ناکاو. ده‌رفه‌تی ئه‌وه‌ت بێده‌دریت که زانیاریمان بێده‌هیت ده‌رباره‌ی حاله‌ته‌که‌ت و مانه‌وه‌ی ئه‌ندامانی خیزانت له ناوچه‌ی ولاتانی دو‌بلین به‌ شیوه‌ی زارکی و/یان نووسین، و له‌که‌اتی ئه‌نجامدانی ئه‌مه، بۆ به‌کارهێنانی زانیاری خۆت یان زانیاری تر که باش قسه‌ی بێده‌که‌هیت (یان بوونی وه‌رگیریک، نه‌گه‌ر پنیوست بکات). هه‌روه‌ها کۆپیه‌کی نووسراوی بریاری گواسته‌وه‌ت بۆ ولاتیکی تر وه‌رده‌گریت. هه‌روه‌ها شایسته‌ی ئه‌وه‌شیت که په‌یوه‌ندیان بۆه بکه‌یت بۆ زانیاری زیاتر و/یان په‌یوه‌ندی کردن به نووسینگه‌ی ریکه‌خه‌ری با‌لای نه‌ته‌وه یه‌که‌ر تو وه‌کان بۆ کاروباری په‌نابه‌ران (UNHCR) له‌م ولاته.

نه‌گه‌ر بریار ده‌هین ولاتیکی تر ده‌که‌ریت به‌رپرسیار بێت له کارکردن له‌سه‌ر داواکاریه‌که‌ت، ئه‌وه زانیاری تیروته‌سه‌لی زیاتر وه‌رده‌گریت ده‌رباره‌ی نه‌م ریشوینه و چۆنیه‌تی کاریگه‌ری له‌سه‌ر تو و مافه‌که‌انت.

SDH

European Union flag and Finland flag

"من له ریشوینی دو‌بلینم -
نایا نه‌مه واتای چه‌یه؟"

B

زانیاری ده‌رباره‌ی ریشوینی دو‌بلین بۆ داواکاری پابعد بوونی پاراستنی جیهانی بۆ هه‌لده‌ی 4ی له یاسای یه‌که‌تی ئه‌وروپا ژماره‌ی 604/2013

زانیاری پهيوهندی:

ووردهکاری پهيوهندی نووسینگه
کوئترۆلکهر

+ 358 295 480 181

Poliisihallitus (بوردی پولیسی
نیشتیمانی)

PL 22, 00521 Helsinki

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Maahanmuuttovirasto

(خزمهتگوزاری کوچی فینلاندی)

PL 18, 00581 Helsinki

+358 295 419 600

ژماره‌ی خزمهتگوزاری بۆ ئهم بابته:

+358 295 419 627، سيشمه -

پينج شههه 11-10

www.migri.fi

ئهگهر هز دهکەيت داتای پهيوهست به
خۆت ببينيت که له سيستهمی يوورداک
تۆمارکراوه، داواکاریهک پيشکەش بکه
له بنکه‌ی پولیس. ئاماده به بۆ نيشاندانی
بهلگه‌ی زیاتر له ناسنامه. پيشنیاری
ئوه دهکەين که تۆ پهيوهندی به خالی
خزمهتگوزاری پولیس بکهيت که داواکاری
پهنا بهری تۆی پهسهند کرد. زانیاری
پهيوهندی خالهکانی خزمهتگوزاری پولیس
له ویبسايتی پولیس poliisi.fi بهردسته.

ووردهکاری پهيوهندی دهسهلاتی
پهنا بهری

Maahanmuuttovirasto

(خزمهتگوزاری کوچی فینلاندی)

PL 18, 00581 Helsinki

+ 358 295 419 600

ژماره‌ی خزمهتگوزاری بۆ ئهم بابته:

+ 358 295 419 627،

سيشمه - پينج شههه 11-10

www.migri.fi

ووردهکاری پهيوهندی دهسهلاتی

چاودیری نيشتیمانی (پاراستنی داتا)

Tietosuojaalvautetun

toimisto (نووسینگه‌ی پاراستنی داتا)

PL 800, 00521 Helsinki

+ 358 295 666 700

خزمهتگوزاری زانیاری:

+358 295 616 670،

دووشهه-پينج شههه 11-9 و 13-15،

ههینی 9-12

tietosuoja@om.fi

www.tietosuoja.fi

ناسنامه‌ی کوئترۆلکهری يوورداک و

نوینرهکه‌ی

خالهکانی پهيوهندی: بوردی پولیسی

نیشتیمانی (Poliisihallitus) و

خزمهتگوزاری کوچی فینلاندی

(Maahanmuuttovirasto)

نووسینگه‌کانی یارمه‌تی یاسایی و
ریکخراوه‌کانی پشتگیری په‌نابه‌ران
یارمه‌تی یاسایی. له‌لایهن نووسینگه‌کانی
یارمه‌تی یاسایی و نووسینگه‌کانی تری
یاساو پاریزه‌رانوه پیتشکەش ده‌کریت که
ناوه‌ندی وەرگرتنیان ئاگادار کردۆته‌وه
ده‌باره‌ی ویستیان بو پیتشکەشکردنی
خزمه‌تگوزاریه یاساییه‌کان به داواکارانی
په‌نابه‌ری. بو زانیاری زیاتر ده‌باره‌ی
یارمه‌تی یاسایی، تکایه قسه له‌گه‌ل
کارمەندی ناهەندی وەرگرتن بکه.

زانیاریه‌کانی په‌یه‌ه‌ندیکردن ریکخراوه
جیهانیه‌کان کۆچ (IOM)
IOM Helsinki
Unioninkatu 13, نهۆمی شه‌شه‌م
PL 851, 00101 Helsinki
+358 9 684 1150
iomhelsinkiavr@iom.int
www.iom.fi

ئه‌گەر ده‌ته‌وێت خۆبه‌شخانه بو ولاتی
خۆت بگه‌ریتیه‌وه، داوای ئامۆژگاری له
ناوه‌ندی وەرگرتن بکه.

نزیکترین نووسینگه‌ی هه‌ریمی
ریکخه‌ری بالای نه‌ته‌وه په‌کگرتووه‌کان
بو کاروباری په‌نابه‌ران
UNHCR
Ynglingagatan 14, 6 tr
SE-113 47 Stockholm
Sweden
Tel. +46 8 457 48 80
swest@unhcr.org

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard